

**การพัฒนาบัญชีครัวเรือนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย
อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่**

**The Development of the Household Accounting of the Women Group
at Ban Huai Sai Mae Rim District Chiang Mai**

วาริพิน มงคลสมัย (Varipin Mongkolsamai)^{1*} ณัฐธยาน์ บรรเทา (Nattaya Samakate)²

ปนัดดา โตคำนุช (Panadda Tocomnust)³

^{1*} สาขาวิชาการบัญชีและการเงิน คณะวิทยาการจัดการ ² สถาบันวิจัยและพัฒนา ³ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อีเมลผู้แต่งหลัก : varipin1@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทการทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อพัฒนารูปแบบการทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ระยะเวลาดำเนินการระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2559 ถึง เดือนมิถุนายน 2559 ผู้เข้าร่วมโครงการคือกลุ่มแม่บ้านผลิตภัณฑ์ผ้าใยกล้วย บ้านห้วยทราย ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการจัดเวทีชุมชน บันทึกภาคสนาม และการสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และโครงการย่อยต่าง ๆ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ เคยเข้าร่วมจัดทำบัญชีครัวเรือนกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับการบันทึกบัญชี เนื่องจากรูปแบบสมุดบัญชีครัวเรือนแบบเดิมมีรูปแบบที่ยุ่งยาก ทำให้ผู้บันทึกบัญชีต้องเขียนรายการรายรับและรายจ่ายด้วยตัวเอง แต่สมุดบัญชีครัวเรือนที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทรายพัฒนาร่วมกับคณะวิจัยมีรูปแบบที่ง่าย มีการระบุรายการเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายที่ต้องจ่ายเป็นประจำไว้ล่วงหน้า เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้บันทึกบัญชี นอกจากนี้กลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ได้พัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย โดยเพิ่มรายได้ประจำ คือ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และเพิ่มค่าเบี้ยร ซึ่งเงินค่าใช้จ่ายไม่จำเป็นที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทรายซื้อมาดื่มเป็นประจำ

คำสำคัญ : บัญชีครัวเรือน; เศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This Participatory Action Research (PAR) aimed to study an existing household accounting of agricultural women group at Ban Huai Sai, Mae Rim District, Chiang Mai province and to regulate the existing accounting system. The study was conducted between February to June 2016. The key participants were people at Ban Huai Sai Mae Rim District Chiang Mai. The instrument used for data collection were questionnaire and the four sub-projects. Data was analyzed by using frequency, percentage, and means.

The results showed that the group had attended the accounting training from Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. Many of the group members did not record their transactions since they did not familiar with the format of the accounting book. They found it complicate to use. Thus the group and the researchers had made a new accounting format so that they can record their transaction easily and can do it in advance due to their daily expenses. Moreover of they include other adding of revenue such as allowance elderly and adding of unnecessary expense such as beer.

Keyword : Household Accounting; Sufficiency Economy

บทนำ

คำว่า “ภัยซิง” ผู้คนทั่วไปจะนึกถึงภัยซิง โดยไม่สามารถแยกแยะความแตกต่างได้ แต่หากพูดถึงเสื้อผ้าเส้นใยภัยซิง ก็จะมีกลุ่มคนจำนวนไม่น้อยที่ชื่นชอบเสื้อผ้าวัฒนธรรมของพี่น้องชนเผ่า ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าผ้าใยภัยซิงนั้น สวยงามแปลกตาและมีเสน่ห์ของอารมณ์ที่คนพื้นราบไม่สามารถเลียนแบบได้ (สุรพล นธการกิจกุล, 2554) บ้านห้วยทราย อำเภอมะแมร์ จังหวัดเชียงใหม่ มีอายุประมาณ 160 ปี ที่ได้ชื่อว่าห้วยทราย เพราะมีลำห้วยหลายสายซึ่งไหลมาจากป่าไผ่ลงสู่แม่น้ำแม่ริม และในขณะเดียวกัน มีทรายจำนวนมากไหลปนมากับน้ำด้วย ชาวบ้านจึงตั้งชื่อว่า “ห้วยทราย นับตั้งแต่นั้นมา (องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย, 2558) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทราย รวมตัวกันผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ทำจากใยภัยซิง ได้แก่ เสื้อแขนยาว เสื้อคอกลม กระเป๋า และหมวก จึงมีคำถามว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทรายได้รับผลกระทบจากกระแสบริโภคนิยมหรือไม่อย่างไร เนื่องจากในปัจจุบันมีระบบการใช้เงินล่วงหน้าที่ทำให้ความสะดวกสบาย มีสภาพคล่องจนอาจเกิดปัญหาการใช้เงินเกินความจำเป็น เมื่อถึงเวลาชำระหรือหมุนเงินไม่ทันจะกลายเป็นหนี้ที่สร้างภาระให้กับตนเองจนเกิดความเครียดได้ ซึ่งการทำบัญชีครัวเรือนตาม

แนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่การปฏิบัติจะช่วยลดผลกระทบดังกล่าว ดังตัวอย่างการทำบัญชีรายรับและรายจ่ายประจำวันอย่างต่อเนื่อง แล้วพบว่าตนเองจ่ายเงินซื้อหอยใน แต่ละงวดสูงมาก จึงตั้งใจลดรายจ่ายค่าหอย (วาริพิน มงคลสมัย, 2549) อีกตัวอย่างคือ สามีเคยดื่ม เหล้าทุกวัน เคยเป็นหนี้ แต่เอาบัญชีให้เขาดู เขาก็เลยลดการดื่มเหล้า ทำให้ทุกเดือนที่เคยติดลบ ก็เริ่มมีเงินเหลือประมาณ เดือนละ 1,000 – 1,500 บาท (วาริพิน มงคลสมัย, 2552)

นักวิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาความรู้ด้านบัญชีครัวเรือนให้กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย ซึ่งมีรายได้หลักมาจากผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าเส้นใยถั่วงวง และเป็นการน้อมนำแนวพระราชดำริ ทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่การปฏิบัติ เพื่อให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทรายได้ทราบ รายรับและรายจ่ายของครัวเรือน สามารถควบคุมรายได้และค่าใช้จ่าย การออมเงิน และการจัดสรร เงินในการใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า โดยการสำรวจความรู้ด้านบัญชีครัวเรือน การให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้าน ห้วยทรายจัดทำสมุดบัญชีครัวเรือน เพื่อลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เพิ่มการออมเงิน การวิเคราะห์รายได้ ค่าใช้จ่าย และการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเงินในปัจจุบัน เช่น มีพอใช้ ไม่เหลือเก็บ มีพอใช้และ เหลือเก็บ มีไม่พอใช้และเป็นหนี้ หรือมีไม่พอใช้ แต่ไม่เป็นหนี้ เรียนรู้วิธีปฏิบัติตามพระราชดำรัส เศรษฐกิจพอเพียง นำมาสู่คุณภาพชีวิตที่ดีและความสงบสุขของชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทการทำบัญชีครัวเรือนและการนำพระราชดำริทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่การปฏิบัติของกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิจัย

การพัฒนาบัญชีครัวเรือนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัด เชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) มีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1,432 คน และ กลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูล คือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 24 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การประชุมกลุ่มย่อยกับกลุ่ม แม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ทราบถึงบริบท ด้านการบัญชี สภาพปัญหาและ

ความต้องการในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ผูกอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทราย มีความเข้าใจและสามารถบันทึกบัญชีรายรับรายจ่ายประจำวันได้ ติดตามผลการบันทึกบัญชีครัวเรือน เพื่อให้ทราบปัญหาในการบันทึกบัญชีรายรับรายจ่ายประจำวัน และการเก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบสอบถาม เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และอายุ ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เงิน และการบันทึกบัญชี

ส่วนที่ 2 การประชุมกลุ่มย่อยกับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ได้รูปแบบสมุดบัญชีครัวเรือนที่สอดคล้องกับบริบทรายรับและรายจ่ายของ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลตามการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ในการจับประเด็น สรุป เชื่อมโยงเนื้อหา และเรียบเรียงเนื้อหา เพื่อให้เห็นถึงบริบทด้านการบัญชี สภาพปัญหาและความต้องการในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่

3.2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและคำนวณหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ บริบทการทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ และการพัฒนารูปแบบการทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

บริบทการทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

จากการประชุมกลุ่มย่อยพบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เคยเข้าร่วมจัดทำบัญชีครัวเรือนกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีเนื่องจากรูปแบบสมุดบัญชีครัวเรือนแบบเดิมมีรูปแบบที่ยุ่งยาก แต่สมุดบัญชีครัวเรือนที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทราย พัฒนาร่วมกับคณะวิจัยมีรูปแบบที่ง่าย เช่น การกำหนดรายการเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายที่ต้องจ่ายเป็นประจำไว้ล่วงหน้า เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้บันทึกบัญชี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ข้อมูลด้านการเงิน และข้อมูลด้านการบันทึกบัญชีของสมาชิกของกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีดังนี้

ตารางที่ 1 อายุและเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ (ปี)	เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
21	หญิง	1	4.20
30	หญิง	1	4.20
35	หญิง	2	8.30
36	หญิง	1	4.20
37	หญิง	1	4.20
48	หญิง	2	8.30
49	หญิง	2	8.30
50	หญิง	1	4.20
51	หญิง	1	4.20
53	หญิง	1	4.20
56	หญิง	1	4.20
57	หญิง	1	4.20
59	หญิง	3	12.20
63	หญิง	1	4.20
65	หญิง	1	4.20
67	หญิง	2	8.30
68	หญิง	1	4.20
70	หญิง	1	4.20
รวม		24	100.00

ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 24 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทุกคน เป็นเพศหญิง ความถี่สูงสุด คือ อายุ 59 ปี มีจำนวน 3 คน (ร้อยละ 12.50)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยของอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ (ปี)		
ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย
21	70	51

ตารางที่ 2 แสดงให้เห็นอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม มีอายุต่ำสุด 21 ปี อายุสูงสุด 70 ปี และ อายุเฉลี่ย 51 ปี

ตารางที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เงิน

การเงิน	มีเงินพอใช้		มีเงินไม่พอใช้	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
อายุต่ำกว่า 51 ปี	7	29.20	4	16.60
อายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป	12	50.00	1	4.20
รวม	19	79.20	5	20.80

เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุเฉลี่ย 51 ปี ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้อายุเฉลี่ยในการแบ่งกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่ำกว่า 51 ปี และอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เงิน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 50) และมีเงินพอใช้ มีจำนวนมากกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่ำกว่า 51 ปี (ร้อยละ 29.20) สอดคล้องกับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่ำกว่า 51 ปี (ร้อยละ 16.60) และมีเงินไม่พอใช้ มีจำนวนมากกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 4.20)

ตารางที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการออมเงิน

การออมเงิน	มีเงินออม		ไม่มีเงินออม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
อายุต่ำกว่า 51 ปี	5	20.80	6	25.00
อายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป	8	33.40	5	20.80
รวม	13	54.20	11	45.80

ตารางที่ 4 แสดงให้เห็นข้อมูลเกี่ยวกับการออมเงิน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 33.40) และมีเงินออม มีจำนวนมากกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่ำกว่า 51 ปี (ร้อยละ 20.80) สอดคล้องกับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่ำกว่า 51 ปี (ร้อยละ 25.00) และไม่มีเงินออม มีจำนวนมากกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 20.80)

ตารางที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สิน

หนี้สิน	มีหนี้สิน		ไม่มีหนี้สิน	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
อายุต่ำกว่า 51 ปี	10	41.60	1	4.20
อายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป	8	33.40	5	20.80
รวม	18	76.00	6	24.00

ตารางที่ 5 แสดงให้เห็นข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สิน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่ำกว่า 51 ปี (ร้อยละ 41.60) และมีหนี้สิน มีจำนวนมากกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 33.40) สอดคล้องกับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 20.80) และไม่มีหนี้สิน มีจำนวนมากกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่ำกว่า 51 ปี (ร้อยละ 4.20)

ตารางที่ 6 ข้อมูลเกี่ยวกับการบันทึกบัญชี

การบันทึกบัญชี	สนใจบันทึกบัญชี		ไม่สนใจบันทึกบัญชี	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
อายุต่ำกว่า 51 ปี	7	29.20	4	16.60
อายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป	12	50.00	1	4.20
รวม	19	79.20	5	20.80

ตารางที่ 6 แสดงให้เห็นข้อมูลเกี่ยวกับการบันทึกบัญชี พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 50.00) และสนใจบันทึกบัญชี มีจำนวนมากกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่ำกว่า 51 ปี (ร้อยละ 29.20) สอดคล้องกับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่ำกว่า 51 ปี (ร้อยละ 16.60) และไม่สนใจบันทึกบัญชีมีจำนวนมากกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 4.20)

การพัฒนารูปแบบการทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่

หลังจากที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้บันทึกบัญชีประมาณหนึ่งเดือน พบว่าการบันทึกบัญชีมีประโยชน์และมีความตั้งใจที่จะบันทึกบัญชีต่อไปเพราะทำให้รู้รายรับรายจ่าย และรู้ว่าสิ่งใดที่ควรประหยัด นอกจากนี้ผลของการบันทึกบัญชียังเป็นหลักฐานที่สำคัญที่สามารถแสดงเป็นข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องในครอบครัวได้ทราบแหล่งที่มาและแหล่งที่ใช้ไปของเงินของครอบครัว เช่น คนในครอบครัวจะได้รู้ “เขาไม่จ่ายไม่รู้” แต่การบันทึกบัญชีก็ทำให้เกิดความยุ่งยากเพราะบางคนบอกว่าลืม ชื่อของแล้วต้องจดทันที

จากการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดจากกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในประเด็นที่ว่าควรพัฒนารูปแบบสมุดบัญชีครัวเรือนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่อย่างไร ที่ประชุมร่วมกันแสดงความคิดเห็นและได้ข้อสรุปเพื่อการพัฒนาแบบสมุดบัญชีครัวเรือน คือ ควรปรับปรุงรูปแบบของสมุดบัญชีโดยควรเพิ่มช่องรายได้เบี่ยงชีฟผู้สูงอายุเนื่องจากผู้ให้ข้อมูลหลายคนเป็นผู้สูงอายุ อีกทั้งควรเพิ่มค่าเบียร์ในช่องค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลหลายคนชอบดื่มเบียร์เป็นประจำ จากผลการประชุมกลุ่มย่อยทำให้ได้รูปแบบสมุดบัญชีครัวเรือนที่สอดคล้องกับบริบทรายได้และรายจ่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ เคยเข้าร่วมจัดทำบัญชีครัวเรือนกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีเนื่องจากรูปแบบสมุดบัญชีครัวเรือนแบบเดิมมีรูปแบบที่ยุ่งยาก ทำให้ผู้บันทึกบัญชีต้องเขียนรายการรายรับและรายจ่ายด้วยตัวเอง แต่สมุดบัญชีครัวเรือนที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย พัฒนาร่วมกับคณะวิจัยมีรูปแบบที่ง่าย มีการระบุรายการเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายที่ต้องจ่ายเป็นประจำไว้ล่วงหน้า เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้บันทึกบัญชี

การพัฒนารูปแบบสมุดบัญชีครัวเรือนให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนเป็นความท้าทายที่นักวิจัยเชิงคุณภาพต้องทำ เพื่อให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ มีสมุดบัญชีครัวเรือนที่สะดวกและง่ายต่อการบันทึกการรับรายจ่ายประจำวัน อีกทั้งเป็นสมุดบัญชีที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย เช่น การปรับปรุงรูปแบบสมุดบัญชีให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและเหตุการณ์ในปัจจุบันที่พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 กำหนดให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ทำให้ต้องเพิ่มช่องรายรับ คือ ค่าเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

และเพิ่มค่าเบี้ยในช่องค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น เนื่องจากกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ หลายคนชอบดื่มเบียร์เป็นประจำ

การบัญชีครัวเรือนเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาการใช้จ่ายเงินตามแนวพระราชดำริ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างชัดเจน จะเห็นได้จากประโยชน์ของการบันทึกบัญชีและประโยชน์ของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกันในหลายประเด็น ได้แก่ ทำให้ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น และทำให้เพิ่มเงินออม นอกจากนี้สมาชิกบางคนยังระบุว่าการทำบัญชีทำให้รู้จักตัวเองมากขึ้น และประโยชน์ของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ระมัดระวังในการใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตที่พบว่าการทำบัญชีรายรับและรายจ่ายประจำวันอย่างต่อเนื่อง ช่วยลดค่าห่วยและค่าเหล่า (วาริพิน มงคลสมัย, 2549 และ 2552) จะเห็นได้ว่าแนวพระราชดำริ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อคนไทยและประเทศไทย ทำให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสร้างความยั่งยืนให้กับประเทศ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

สำหรับโลกยุคปัจจุบันที่ทุกคนสามารถใช้จ่ายเงินซื้อสิ่งของจากทุกแห่งในโลกและตลอดเวลา การทำบัญชีครัวเรือนเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการควบคุมการใช้จ่ายเงินอย่างพอเพียง อีกทั้งคนไทยทุกคนควรทำความเข้าใจแนวพระราชดำริ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง และนำมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมชัดเจนอย่างจริงจัง เพื่อให้การก้าวไกลในชีวิตเป็นไปอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง มั่นคง และยั่งยืน กระทั่งสามารถสร้างความสุขให้กับชีวิตในที่สุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรจะขยายผลไปสู่หมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด ต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อให้ทุกคนมีการพัฒนาพฤติกรรมการใช้เงิน
2. การวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งค้นหาทฤษฎีของกลุ่มเป้าหมาย หรือแสวงหาระบบความคิดของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเข้าใจความเป็นจริงของกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายทุกครั้ง เพื่อให้ทราบความต้องการและความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย เช่น การปรับปรุงรูปแบบสมุดบัญชีให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและเหตุการณ์ในปัจจุบันที่พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 กำหนดให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). เศรษฐกิจพอเพียง คืออะไร? .ม.ป.ท.

พิชญานันท์ อมรพิชญ์. (2554). ผลตอบแทนจากการลงทุนในการผลิตผ้าทอพื้นเมืองระดับ
อุตสาหกรรมในครัวเรือน ในเขตอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. สืบค้นเมื่อ 10
ตุลาคม 2558, จาก

http://library.cmu.ac.th/digital_collection/etheses/fulltext.php?id=9706&word.

วาริพิน มงคลสมัย.(2549).ป่าดึกดูลองแข่งฟ้า ป่าดึกดำบรรพ์ตะวัน : สื่อสารสุขจากการไม่เป็นหนี้.
เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

_____. (2552). การจัดการความรู้ทางการเงินและการบัญชีเพื่อพัฒนาการผลิตหัตถ์และผัก
ปลอดสารพิษกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ บ้านเจดีย์แม่ครัว อ.สันทราย จ.เชียงใหม่. เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย. (2559). จำนวนประชากรในตำบลห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัด
เชียงใหม่. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2558, จาก <http://chiangmai.kapook.com>.

สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. (2544). รายงานการวิจัยการน้อมนำแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่
และเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่การปฏิบัติในสถาบันราชภัฏ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สาธิตพัชรบุรี.

สุรพล นธการกิจกุล. (2554). กัญชง (Hemp) อนาคตพืชเศรษฐกิจบนพื้นที่สูงของประเทศไทย.
สืบค้น เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2558, จาก
http://www.prcmu.cmu.ac.th/perin_detail.php?

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย. (2558). ข้อมูลประวัติบ้านห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัด
เชียงใหม่. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2558, จาก <http://www.tambonhuaisai.go.th/main>.